

PRÁVO DUŠEVNÍHO VLASTNICTVÍ

VYMAHATELNOST PRÁVA

*Snímky slouží k orientaci posluchačů přednášek
a k činění si poznámek.
Nenahrazují přednášky, učebnice ani cvičebnice.*

verze 1.1 (2007)

© Ivo Telec, 2006

TEMATICKÝ OBSAH

1. Účel, zásady, zdroje a způsoby vymahatelnosti práva
2. Deliktní právo duševního vlastnictví
3. Druhy, výše a souběhy nároků
4. Aktivní věcná legitimace
5. Předběžné otázky, předběžná opatření a zajištění důkazů; důkazy
6. Celní a obchodní zásahy
7. Kolektivní vyjednávání
8. Mediace, narovnání, smír, arbitráž
9. Soudní příslušnost a procesní zastoupení
10. Sporné procesy správní
11. Patentoví zástupci
12. Exekuce
13. Náhrada nákladů vymáhání práva

1. ČÁST

VŠEOBECNĚ A O DELIKTECH

ÚČEL

- ✓ Podpora inovací, tvořivosti a investic
- ✓ Rozvoj zaměstnanosti a zvýšení konkurenceschopnosti
- ✓ Úcta k právu bližního

Z DĚJIN

- 1898** zřízení patentního soudu v Rakousku-Uhersku
vč. českých zemí
- 1952** zrušení čs. patentního soudu
- 1972** čs. vyhláška o smírčím řízení ve sporech o odměny
z vynálezů, zlepšovacích návrhů a průmyslových vzorů
- 1994** Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu
vlastnictví
- 1994** nařízení Rady ES o celních opatřeních proti padělkům
a napodobeninám
- 1999** čes. zákon o opatřeních týkajících se dovozu, vývozu
a zpětného vývozu zboží porušujícího práva duševního
vlastnictví
- 2000** novela čes. zákona o ochraně spotřebitele

- 2003**   nařízení Rady ES o celních opatřeních proti podezřelému zboží
- 2004**   směrnice ES o dodržování práv duševního vlastnictví
- 2004**   nařízení Komise o pravidlech domény .eu
- 2006**   čes. zákon o vymahatelnosti práv z průmyslového vlastnictví
              novela čes. autorského zákona

ZÁSADY

1. spravedlivost
2. nestrannost
3. zákaz nadměrné složitosti
4. zákaz nadměrné nákladnosti
5. rozumné lhůty
6. zákaz bezdůvodných zdržení
7. účinnost
8. přiměřenost
9. odstrašujícnost
10. nepřekážení obchodu po právu
11. záruka před zneužitím
12. soudní nebo alternativní řešení sporů (ADR)

srv. procesní zásady obecně a zásadu smluvní volnosti

ZDROJE PRÁVA

■ Psané zdroje

1. Mezinárodní

- i. Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (TRIPS) (č. 191/95 Sb.)

2. Komunitární

- i. nařízení Rady č. 1383/2003 o přijímání opatření celních orgánů proti zboží podezřelému z porušení určitých práv duševního vlastnictví a o opatřeních, která mají být přijata proti zboží, o kterém bylo zjištěno, že tato práva porušilo
- ii. prováděcí nařízení Komise č.1891/2004

- iii. směrnice EP a Rady č. 2004/48/ES
o dodržování práv duševního vlastnictví
- iv. nařízení Komise č. 874/2004, kterým se stanoví obecná pravidla pro zavádění a funkce domény .eu a zásady, jimiž se řídí registrace

3. Vnitrostátní české

- i.** z. č. 191/99 Sb., o opatřeních týkajících se dovozu, vývozu a zpětného vývozu zboží porušujícího některá práva duševního vlastnictví a o změně některých dalších zákonů

- ii.** autorský zákon č. 121/00 Sb.

- iii.** z. č. 221/06 Sb., o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví

iv. trestní zákon č. 140/64 Sb.

v. zák. č. 200/90 Sb., o přestupcích

vi. o. s. ř., spr. ř., s. ř. s., tr. ř.

4. **Úředně, např. státem, nepsané**
  - i. ekvita, zásady spravedlnosti, *natural justice*
  - ii. *lex mercatoria*
  - iii. zásady mezinárodních obchodních smluv (UNIDROIT 1994, 2004)
  - iv. zásady evropského smluvního práva
  - v. jednotný postup řešení sporů ve věci doménových jmen (UDRP), (ICANN 1999)
  - vi. pravidla pro řešení sporů o domény .eu (2005)
  - vii. doplňující pravidla ADR (RS při HK ČR a AK ČR 2005)

ZPŮSOBY VYMAHATELNOSTI PRÁVA

- **Vlastní mocí (svépomocí)**
  1. **vlastní ochrana práva před bezprostředně hrozícím zásahem přiměřeně odvracejícím způsobem** § 6 o. z.
  2. **vlastní zakročení k odvrácení hrozící škody, způsobem přiměřeným okolnostem ohrožení** § 417/1 o. z.
  3. **nutná obrana proti hrozícímu nebo trvajícímú útoku, přiměřená povaze a nebezpečnosti útoku** § 417/2 o. z.

- **Soudní, nebo rozhodčí mocí**
  1. **Soud k ochraně subjektivního práva**
  2. **Rozhodčí soud nebo rozhodce *ad hoc* v majetkovém sporu (o majetkové právo)**

■ **Správní mocí**

1. ÚPV ve sporném řízení
2. celní úřad před padělky
3. Česká obchodní inspekce před padělky
4. Státní zemědělská a potravinářská inspekce
nebo Státní veterinární správa kontrola specifikace
označení původu
5. pověřený **obecní úřad** obce s rozšířenou
působností k ochraně **pokojného stavu**
pokojný stav **×** právní stav

§ 5 o. z.

NEPROMLČITELNOST PRÁVA DUŠEVNÍHO VLASTNICTVÍ ⌚

- **Zákaz promlčení práva vlastnického vč. práva duševního vlastnictví**
  - × **promlčení jiných majetkových práv, např. pohledávky na zaplacení ceny licence, pohledávky na náhradu škody nebo na vydání bezdůvodného obohacení, k námitce dlužníka**

DELIKTY NA PRÁVECH DUŠEVNÍHO VLASTNICTVÍ

■ Právní delikty

1. soukromoprávní

např. užití díla způsobem snižujícím jeho hodnotu

§ 11/3 a. z.

2. veřejnoprávní

a. přešupek nebo jiný **správní delikt**

b. trestný čin, *např. porušování průmyslových práv*

§ 151 tr. z.

SOUKROMOPRÁVNĚ POSTIŽITELNÉ DELIKTY

- Např. delikty proti autorskému zákonu
  1. užití pravojmenného díla bez uvedení jména autora § 11/2 a. z.
  2. užití díla způsobem zasahujícím do práva na televizní vysílání díla § 12/4/f/2 a. z.
  3. obcházení technických prostředků ochrany práv § 43/1 a. z.
  4. nakládání s nekalými pomůckami nebo službami § 43/2 a. z.
  5. zásah proti elektronické informaci o správě práv § 44 a. z.

SOUDNĚ TRESTNÉ DELIKTY

■ Trestné činy

1. porušování práv k ochranné známce, obchodnímu jménu a chráněnému označení původu § 150 tr. z.
2. porušování průmyslových práv § 151 tr. z.
3. porušování autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi § 152 tr. z.
4. nekalá soutěž § 149 tr. z.

SPRÁVNĚ TRESTNÉ DELIKTY

■ Přestupky a jiné správní delikty

1. přestupky na úseku porušování průmyslových práv a porušování práv k obchodní firmě

§ 33 přest. z.

2. přestupy a jiné správní delikty proti autorskému zákonu

§ 105a - 105c a. z.

3. přestupky a jiné správní delikty u zboží porušujícího práva duševního vlastnictví

§ 15 - 28a z. č. 191/99 Sb.

ŽIVNOSTENSKO SPRÁVNÍ POSTIH

- **Správní delikt závažného porušení podmínek živnostenského podnikání**
např. porušení zákazu zasahovat do cizích práv duševního vlastnictví nebo zákazu nekalé soutěže podle zvláštních zákonů

- **ŽÚ:** zrušení nebo pozastavení živnostenského podnikání, pokuta

DELIKTNÍ ZÁVAZEK

- **Soukromoprávní delikt na právech duševního vlastnictví skutkem:**
  1. ohrožení nebo porušení práva
  2. způsobení nemajetkové újmy
  3. způsobení škody na majetku
  4. bezdůvodného obohacení
  5. jinak (jinou v zákoně uvedenou skutečností)
- ☛ **deliktní závazek deliktního dlužníka**

např. závazek zdržet se rozhlasového vysílání díla nebo používání výrobního postupu, dát věřiteli zadosť za nemajetkovou újmu

ODPOVĚDNOST ZA DELIKT

- **Soukromoprávní delikty na právech duševního vlastnictví**
  - ☛ soukromoprávní **odpovědnost** za objektivní **následek** činu **bez** ohledu na zavinění (odpovědnost za protiprávní stav)
- **Veřejnoprávní delikty všeobecně**
  - ☛ soudně nebo správně trestní **odpovědnost** za **zaviněný** čin v **úmyslu** přímém nebo nepřímém či v **nedbalosti** vědomé nebo nevědomé

2. ČÁST

NÁROKY

NÁROK VĚŘITELE

- **Nárok = vybavení subjektivního práva**
- ✓ **vymahatelnost subjektivního soukromého práva (oprávnění) k duševnímu vlastnictví soudem**
- ✓ **žalobní nárok (žalovatelnost práva)**
- **Uplatnění nároku k vymožení práva**
  - ✗ **ohrožitel nebo porušitel práva**

DRUHY NÁROKŮ

- 1. Nároky z občanského práva**
  - i. zakročovací (preventivní) proti hrozící škodě**
  - ii. nahrazovací (reparační) u již způsobené škody**
  - iii. vydávací u vzniklého bezdůvodného obohacení (kondikční)**

- 2. Nároky ze zvláštních práv duševního vlastnictví (KS)**
- i. informační** o původu zboží a totožnosti osob, *např. vůči účastníkům řetězce*
  - ii. zdržovací** (zakazovací), negatorní, u zákazu rušební činnosti, *např. neoprávněného prodeje pirátského zboží*

- iii. odstraňovací (obnovovací), restituční,**
u odstranění protiprávního (závadného)
stavu, (obnovení) právního stavu
před zásahem
  - a. stažením zboží nebo nástrojů, *např.***
skoupením z trhu
  - b. trvalým odstraněním nebo zničením**
rušebních předmětů, *např. skartací*

☛ **odstraňovací příkazy:**

1. přiměřenost závažnosti porušení
2. přihlédnutí k zájmům třetích osob
  - a. spotřebitelů
  - b. osob v dobré víře
  - c. jiných osob

× **tvrdost** (*hardship*)

- iv. zadostiučňovací, satisfakční,**
za způsobenou **nemajetkovou** újmu;
dát zadost:
- a. morálně,** např. soukromou nebo
veřejnou omluvou
- b. peněžně**

- v. **zakazovací** u služby, kterou využívají třetí osoby k ohrožování nebo porušování práva
- vi. **zveřejňovací** ohledně **rozsudku** dle práva přiznaného soudem úspěšné straně v rozsahu, formě a způsobu zveřejnění

vii. odebrací

viii. převodní

u doménových jmen .eu (nař. 874/04)

- ✗ **spekulativní a zneužívající** registrace
- ✓ **bez přednostního práva** či oprávněného zájmu k přednostnímu označení, *např. k ochranné známce, názvu obce*
- ✓ **bez dobré víry**, *např. prodejní spekulací vlastníku ochranné známky, přilákáním, narušením profesionální činnosti aj.*

ix. určovací (uznávací)

srv. a. z., uznání práva předchozího
uživatele v právech průmyslových

= hmotněprávní nárok z práva

X určovací (zjišťovací) žaloba
jen při prokázání naléhavého
právního zájmu

o. s. ř.

VÝŠE PENĚŽITÝCH NÁROKŮ

■ Skutečná výše

1. náhrada škody
2. bezdůvodné obohacení
  - ✗ dle a. z. výše dvojnásobná
3. peněžní zadostiučinění

■ Paušální částka

za ⇐ 1. - 3.
na návrh

- a. **nezaviněný zásah** nejméně ve výši obvyklé ceny licence v době zásahu
- b. **zaviněný zásah** nejméně dvojnásobek

HLEDISKA VÝŠE NÁROKŮ

1. Hospodářská

- a. nežádoucí hospodářské důsledky zásahu
- b. utrpení ztráty zisku
- c. neoprávněné zisky zasahovatele
- d. jiná hospodářská hlediska, *např. propouštění zaměstnanců v důsledku ztráty odbytu*

2. Jiná hlediska

- a. morální újma, *např. na profesní pověsti*
- b. jiné hledisko, *např. zmařené očekávání*

- **Odstrašující prostředek odškodnění**
proti dalšímu porušování práva

čl. 14/2 Smlouvy SODV o právu
autorském (č. 33/02 Sb. m. s.)

- účinná žaloba vč. urychlených
nápravných opatření k zabránění
porušování práva

**Nepoměrné obtíže se zjištěním výše
nároku nebo nezjistitelná výše nároku**

**úvaha soudu o určení výše nároku
(arbitrární určení výše)**

§ 136 o. s. ř.

SATISFAKČNÍ OKOLNOSTI

- Okolnosti zásahu
  1. právní
  2. skutkové
    - a. polehčující
    - b. přitěžující, *např. úmyslné zavinění, zavrženíhodný způsob provedení, zneužití odbornosti, značný rozsah množství, časový nebo územní aj.*

JUDIKATURA 1

Soud musí dbát, aby se postiženému žalobci dostalo pouze přiměřeného zadostiučinění a aby nedošlo k zatížení žalovaného neúměrnými povinnostmi, které již neslouží k zákonem sledovanému přiměřenému zadostiučinění, nýbrž k odvetě či dokonce šikaně odpovědné osoby.

MS v Praze 7 C 138/89, Intel. vlast. a hosp. sout. 1996/1.

JUDIKATURA 2

Poskytnutí zadostiučinění v peněžité částce nepřichází v úvahu při každém porušení autorského práva, ale jen za splnění podmínek, že újma nemajetkové povahy, vzniklá porušením, je závažná a že jiné prostředky autorskoprávní ochrany nejsou k jejímu odčinění postačující.

MS v Praze 7 C 138/89, Intel. vlast. a hosp. sout. 1996/1.

SOUBĚHY NÁROKŮ

- **Nároky z různých souběžných soukromých práv**
např. z práva autorského a známkového,
z práva osobnostního a firemního

- **Jednočinný souběh (*uno acto*)**
jedním skutkem zásah do více práv
  - ☛ **více soukromo- nebo veřejnoprávních deliktů**
např. soukromoprávní delikt porušení práva autorského a přešupek podle a. z.

PŘÍKLAD: HOLAHEJ® vs. HOLAHEJ.CZ

■ Právně závadný stav

☞ v centrálním registru doménových jmen v doméně nejvyšší úrovně .cz, spravované (...), v síti elektronických komunikací je ve prospěch držitele (...) zaregistrováno doménové jméno *holahej.cz*, jehož **obsahem** je slovní ochranná známka HOLAHEJ,® zapsaná v rejstříku ochranných známek, vedeném ÚPV, pro třetí osobu.

Držitel doménového jména *holahej.cz* je používá ve své elektronické adrese, znějící *http://www.holahej.cz*, pod níž veřejně nabízí shodné obchodní služby, pro něž je chráněna ochranná známka HOLAHEJ® třetí osoby, která ji chce používat v adrese svého portálu obsahujícího její nabídku shodných služeb, pro něž je její známka chráněna, což ale nelze provést z důvodu technické jedinečnosti každé elektronické adresy.

NÁROK ZDRŽOVACÍ

1. **První žalovaný** [*= protiprávní spekulant*]
je **povinen se zdržet užívání** doménového jména *holahej.cz* v **elektronické adrese** <http://www.holahej.cz> v síti elektronických komunikací, pod níž veřejně nabízí **služby**, pro něž je ve třídě (...) mezinárodního třídění výrobků a služeb na účely známek **zapsána ochranná známka č. (...)** v rejstříku ochranných známek, vedeném Úřadem průmyslového vlastnictví.

NÁROK ODSTRAŇOVACÍ

2. Druhý žalovaný

[= správce databáze doménových jmen]

je povinen odstranit závadný stav tím,

že zaregistruje změnu držitele doménového jména *holahej.cz*

v centrálním registru doménových jmen domény nejvyšší úrovně .cz v síti elektronických komunikací **tak,**

že jako **držitele** tohoto doménového jména zaregistruje **žalobce namísto** prvního žalovaného *[= protiprávního spekulanta]*.

a to **vše** do 3 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

- 3. První a druhý žalovaný jsou povinni společně a nerozdílně v téže lhůtě nahradit žalobci náklady řízení ve výši (...) Kč na účet advokáta / patentového zástupce (...).**

DOŠLO DNE:

14. 9. 2005 - Telce

Jednací číslo: 5 Cm 85/2001 - 64

- odst. I. a II. výroků

Toto rozhodnutí nabylo právní moci

dne 11. 10. 2005

a je vykonatelné dne 5. 10. 2005

Krajský soud v Ostravě

dne 10. 10. 05

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl samosoudcem JUDr. Pavlem Vybíralem ve věci žalobce: Statutární město Ostrava, se sídlem Ostrava, Prokešovo náměstí 8, IČ 00845451; zastoupeného Prof. JUDr. Ivo Telcem CSc., advokátem AK se sídlem Brno, Solniční 14 proti žalovaným: č. 1) GRENDEL, a.s., se sídlem Český Těšín, Ostravská 393, IČ 47673044 a č. 2) CZ.NIC, z.s.p.o., se sídlem Praha 6, Lužná 591, IČ 67985726; zastoupenému Mgr. Petrem Hostašem, advokátem AK se sídlem Praha 1, Na Struze 1740/7 o ochranu proti neoprávněnému použití názvu právnické osoby

t a k t o :

- I. Žalovaný č. 1 je povinen zdržet se jakékoliv dispozice s doménou druhého stupně "ostrava", registrovanou pod doménou nejvyššího stupně "cz" a žalovaný č. 2 je povinen do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku provést změnu registrace subjektu držitele internetové domény druhého stupně "ostrava", registrované pod doménou nejvyššího stupně "cz" tak, aby jako držitel domény "ostrava.cz" byl zapsán namísto žalovaného č. 1 žalobce.
- II. Žalovaný č. 1 je povinen zaplatit žalobci 10.132,60 Kč na náhradu nákladů řízení, do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku, k rukám advokáta Prof. JUDr. Ivo Telce, CSc.
- III. Žalobce je povinen zaplatit žalovanému č. 2 13.588,61 Kč na náhradu nákladů řízení, do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku, k rukám advokáta Mgr. Petra Hostaše.

AKTIVNÍ VĚCNÁ LEGITIMACE V SOUKROMÉM ZÁJMU

1. **vlastník práva**
  - a. *původní, např. autor nebo vynálezce*
  - b. *odvozený, např. dědic*
2. **vykonavatel práva, např. kolektivní správce práva, zaměstnavatel, komisionář**
3. **licencionář (nabyvatel licence)**

- **Aktivní věcná legitimace nabyvatele licence k průmyslovému vlastnictví**
  - a. **se souhlasem vlastníka práva**
  - b. **bez souhlasu vlastníka práva při nezahájení řízení vlastníkem do 1 měs. od oznámení nabyvatelem licence**

AKTIVNÍ VĚCNÁ LEGITIMACE V OBECNÉM ZÁJMU

1. **osoba blízká** autorovi nebo výkonnému umělci při ochraně posmrtného užití
2. **kolektivní správce** majetkových práv autorských nebo práv souvisejících při ochraně posmrtného užití
3. **spolek sdružující** autory nebo výkonné umělce při ochraně posmrtného užití

4. **profesní organizace ochrany práv průmyslového vlastnictví**
5. **právnícká osoba hájící zájmy soutěžitelů nebo spotřebitelů ve věci nekalé soutěže**
6. *Spolek Český olympijský výbor ve věci práva na náhradu škody neoprávněným užitím olympijských symbolik*

K.K.T.C.
BAŞSAVCILIK
HUKUK DAİRESİ

3. ČÁST

PŘEDBĚŽNÁ OPATŘENÍ A ZAJIŠTĚNÍ DŮKAZU

PŘEDBĚŽNÁ OTÁZKA

- **Zodpovězení předběžné otázky**
  1. **právní**, *např. zda platí licenční smlouva, zda je určité dílo dílem uměleckým*
  2. **skutkové**, *např. kdo, kdy a jak zasáhl do práva k užitému vzoru*

PŘEDBĚŽNÉ OPATŘENÍ

- **Před zahájením řízení nebo v průběhu**
  1. nutnost zatímní úpravy poměrů,
např. při hrozbě narůstání újmy
  2. ohrožení exekuce, *např. zašantročením majetku*

- **Povinnost i třetí osobě**

- **Druhý účastník je povinen např.**
  1. zdržet se přípravy výroby (...)
  2. složit zboží (...) do úschovy u soudu

- **Možná jistota k zajištění náhrady újmy:**
  - 100 000 Kč;
  - obecně 50 000, 100 000 Kč v obchodních věcech

- ✗ soudní poplatek za návrh 500 Kč

- **Rozhodnutí bezodkladně,** není-li nebezpečí z prodlení, tak do 7 dnů od doručení návrhu
- **Vykonatelné doručení**
  - ✗ trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí

ZAJIŠTĚNÍ DŮKAZU

1. **Svépomocí**
  - a. **technickou chybou** v nadbytečných prvcích
  - b. **neotevřeným cenným psaním** nebo doporučenou zásilkou, obsahující dílo, **na vlastní adresu**
  - c. **vydáním díla vlastním nákladem** alespoň v počtu veřejnoprávně povinných výtisků a jejich **odevzdáním** veřejným knihovnám
  - d. **přidělením ISBN** nebo **ISMN** od NK ČR či **ISSN** od Tech. knih. NK ČR a **uvedením** na výtiscích
  - e. **zveřejněním** díla v portálu v síti elektronických komunikací na **vlastní náklad**, a to i **krátkodobě**

- f. **depozity** (úschovami)
- i. **soukromoprávně**, *např. úschovou u spolku Dilia*
- ii. **veřejnoprávně**
  - ✓ úschova u **notáře** za účelem vydání **sám sobě**
  - ✓ úschova u **soudu v souvislosti** s trestním nebo jiným řízením, *např. správním řízením před ÚPV*
    - ✗ **soluční úschova** soudní v nesporném řízení civilním za účelem **splnění závazku**
- g. **svědecky** aj.

2. Notářským nebo exekutorským zápisem

✓ úřední osvědčení skutkového děje nebo stavu věci

např. nabízení zboží v obchodě, nabízení obsahu internetových stránek v místě a čase, poškození prototypu výrobku

✓ veřejná listina

- ☛ vyvratitelná domněnka pravdivosti obsahu
- ☛ trestný čin padělání nebo pozměňování veřejné listiny

3. Soudem před zahájením procesu o věci samé

- ➔ obava z nemožnosti pozdějšího provedení důkazu nebo z velkých obtíží

např. ustanovením znalce, uložení povinnosti někomu, aby např. vpustil znalce do závodu

SOUDNÍ ZNALCI

- **Soudně správní třídění oborů a odvětví, popř. i specializací, *např.***
  1. patenty a vynálezy
  2. školství a kultura, odvětví umění, *např. literární nebo hudební*, odvětví estrády a varieté
  3. ekonomika, odvětví ceny a odhady, specializace oceňování nehmotného majetku

- **Znalci zapsaní ve veřejnoprávním seznamu znalců**
  - ✓ ústřední seznam znalců MS
  - ✓ krajské seznamy znalců KS
    - ☛ úřední výpis ze seznamu znalců
- **Znalci soudem ustanovení *ad hoc***

ODBORNÉ VYJÁDŘENÍ

- **Poznatek**, *např. o výši obvyklé ceny na trhu služeb*

- **Ekonomický výzkum**, *např. obvyklé ceny patentové licence na trhu služeb v místě a čase, modelování přiměřenosti odměny za licenci k provozování hudebního díla na trhu služeb v místě a čase*

- **Odborník** = vždy člověk; i zaměstnanec autor odborného vyjádření (autorského díla)

NOTORIETY

- **Skutečnosti obecně známé,
které netřeba dokazovat** § 121 o. s. ř.
    - a. **přírodní, např. střídání ročních období,
tma v noci**
    - b. **společenské, např. všeobecná známost
konkrétní známky**
- × **správní a trestní proces**

OHLEDÁNÍ VZORKU

- **Nevyvratitelná domněnka důkazu**
ohledání přiměřeného vzorku zboží
porušujícího právo duševního vlastnictví
např. vzorku zvukových nosičů

důkaz vůči veškerému zboží
v civilním procesu

DŮKAZ OPAKU

- **Legální domněnka, např. objektivní průmyslové využitelnosti přihlašovaného vynálezu** § 26/3 z. vyn.

× vyloučení tohoto předpokladu
až důkazem opaku
v průběhu přihlašovacího řízení

srv. domněnku diskriminace v o. s. ř.

■ Vyvratitelná zákonná domněnka

1. autorství
2. původcovství apod.

osoby uvedené na díle

osoby zapsané v rejstříku správce práv

✗ důkaz opaků

ODSTRANĚNÍ PRŮTAHŮ ŘÍZENÍ

- **Stížnost na průtahy soudního řízení**

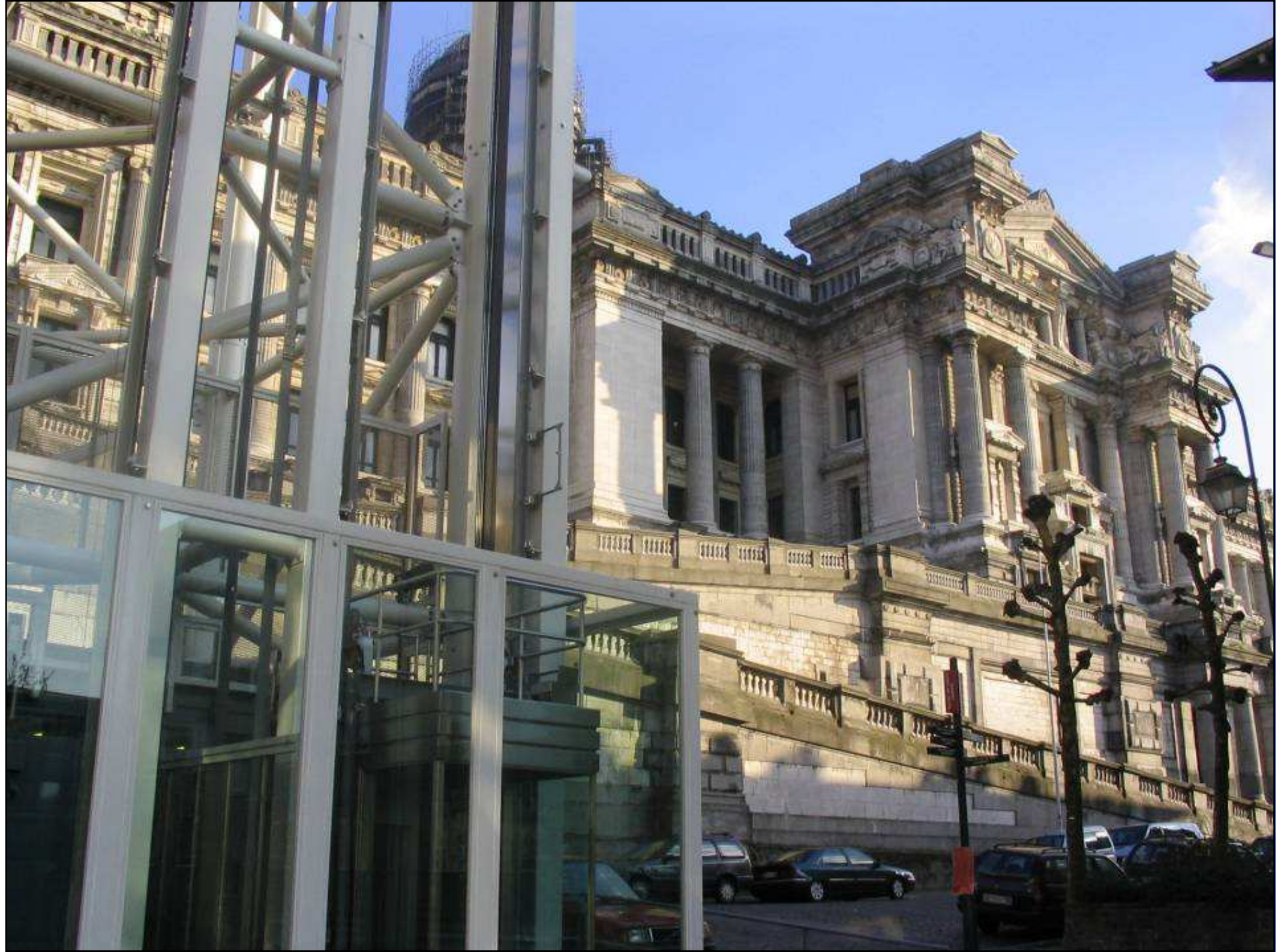

- **Návrh na určení lhůty k provedení procesního úkonu u dotčeného soudu**

z. č. 6/02 Sb.

- **Rozhodne soud vyššího stupně do 20 pracovních dnů**
- **Náklady řízení nese stát při oprávněnosti**
- **Nepřípustné opravné prostředky**

4. ČÁST

PRÁVO PROTI OBCHODŮM S PADĚLKY

ZBOŽÍ PORUŠUJÍCÍ PRÁVO DUŠEVNÍHO VLASTNICTVÍ

1. padělek ochranné známky®
2. nedovolená napodobenina předmětu práva autorského nebo práv souvisejících s právem autorským
3. jinak právně vadné
  - ✘ patent, dodatkové ochranné osvědčení k patentu, užitný vzor, označení původu nebo zeměpisné označení

Vnitrostátní ŽPO

1. Datum přijetí žádosti o přijetí opatření určeným celním útvarem (ve smyslu čl. 5 odst. 2 nařízení Rady (ES) č. 1383/2003)

2. Název a adresa příslušného orgánu, u kterého byla žádost podána (pro další informace viz příloha I-C):

DD/MM/RR

--	--	--	--

PŘÁVA DUŠEVNÍHO VLASTNICTVÍ

ŽÁDOST O PŘIJETÍ OPATŘENÍ CELNÍCH ORGÁNŮ
na základě čl. 5 odst. 1 nařízení Rady (ES) č. 1383/2003

3. Kontaktní údaje žadatele (např. držitele práva ve smyslu čl. 2 odst. 2 nařízení Rady (ES) č. 1383/2003)

Jméno:

--

Funkce:

--

Adresa:

--

Město:

--

PSČ:

--

Stát:

--

DIČ:

--

Tel.:

--

Mobil:

--

Fax:

--

E-mail:

--

Internetová adresa

--

2. Název a adresa příslušného orgánu, u kterého byla žádost podána (pro další informace viz příloha I-C):

Název: Celní ředitelství Hradec Králové

Ulice: Bohuslava Martinů 1672/8a

Město: Hradec Králové

PSČ: 501 01

4. Postavení žadatele (ve smyslu čl. 2 odst. 2 nařízení Rady (ES) č. 1383/2003)(1)

Držitel práva (*)

Zástupce držitele práva (*)

Osoba oprávněná užívat právo (*)

Zástupce osoby oprávněné užívat právo (*)

5. Druh(y) právy, kvůli kterému (kterým) byla žádost podána (1)

Ochranná známka

(Průmyslový) vzor

Autorská práva a práva příbuzná

Patent

Dodatekové ochranné osvědčení

Chráněné označení původu

Chráněné zeměpisné označení

Odrůdové právo

Zeměpisné označení pro lihoviny

6. Jméno a adresa kontaktní osoby (administrativní aspekty):

7. Jméno a adresa kontaktní osoby (technické aspekty):

--

--

Tel.:

--

Mobil:

--

Fax:

--

E-mail:

--

Internetová adresa

--

Tel.:

--

Mobil:

--

Fax:

--

E-mail:

--

Internetová adresa

--

8. Přikládám základní údaje o právech zboží

Počet příložených dokumentů(3)

Počet příložených fotografií

9. Přikládám specifické údaje o druhu nebo charakteru podvodu:

Počet příložených dokumentů(3)

Počet příložených fotografií

10. Přikládám jeden nebo více dokumentů osvědčujících postavení žadatele jako držitele práva, pokud jde o uvedené zboží, ve smyslu čl. 2 odst. 2 nařízení Rady (ES) č. 1383/2003(4).

Počet příložených dokumentů(3)

11. Přikládám závazek uvedený v článku 6 nařízení Rady (ES) č. 1383/2003 a zavazuji se přijmout odpovědnost v situacích uvedených ve zmíněném článku(4).

Příložený závazek

12. Doplňující informace známé držitelé práva, jako např.:		
Země výroby	Počet příložených dokumentů(4)	<input type="text"/>
Trasy používané pro přepravu	Počet příložených dokumentů(4)	<input type="text"/>
Technické rozlišení mezi pravým a podezřelým zbožím	Počet příložených dokumentů(4)	<input type="text"/>
Sazební položka (KN)		<input type="text"/>
Další užitečné informace	Počet příložených dokumentů(4)	<input type="text"/>
13. Datum podání žádosti		
Datum vyhotovení: DD/MM/RR	<input type="text"/>	Místo: <input type="text"/> Razítko a podpis žadatele (***):
14. ROZHODNUTÍ CELNÍCH ORGÁNŮ (ve smyslu čl. 5 odst. 7 a 8 nařízení Rady (ES) č. 1383/2003):		
☐ Žádost byla schválena	Registrační číslo ŽPO: <input type="text"/>	
Datum: DD/MM/RR	<input type="text"/>	Razítko a podpis: <input type="text"/>
Místo: <input type="text"/>		
☐ Žádost o přijetí opatření je platná do: <input type="text"/>	Kždá žádost o prodloužení platnosti musí být zaslána příslušnému útvaru uvedenému v kolonce 2 přinejmenším 30 pracovních dnů před uplynutím lhůty žádosti o přijetí opatření.	
☐ Žádost byla zamítnuta		
Oůvodněné rozhodnutí o tomto zamítnutí, jakož i informace týkající se odvolacího postupu jsou přiloženy k tomuto dokumentu.		
Datum: DD/MM/RR	<input type="text"/>	Razítko a podpis: <input type="text"/>
Místo: <input type="text"/>		

(*) viz kolonka 10 (pro další informace viz pokyny k použití v příloze I-A)

(**) pro další použití viz pokyny k použití v příloze I-A

(***) Je-li žadatel zástupcem držitele práva, musí předložit důkaz plné moci, která mu byla udělena

(1) vhodné zaškrtněte

(2) nařízení Rady (EHS) č. 1576/86 (Úř. Věst. L160, 12. 6. 1986, s.1)

(3) uveďte příslušný počet; pokud nepřikládáte žádný dokument, uveďte 0

(4) Uveďte příslušný počet; pokud nepřikládáte žádný dokument, uveďte 0

KONTROLA OBCHODU

- **Kontrolní správní úřad ČOI**
- ✓ právo na předložení dokumentace práva
- **Dokumentace práva duševního vlastnictví**
  1. pravdivá
  2. přesná
  3. úplná
  4. platná
- ✗ škoda kontrolovanému rozhodnutím
  - ☛ odpovědnost vlastníka práva

- **Jistota (kauce) podněcovatele kontroly**
na úhradu kontrolních nákladů pro případ
neoprávněnosti podnětu
- **Výše stanovena vedoucím dozorového orgánu**
dle nákladů
  - ✗ nesložení jistoty do 15 dnů
od doručení podnětu
    - ☛ bez povinnosti prošetřit podnět

KONTROLA SPECIFIKACE

- Označení původu nebo zeměpisné označení zemědělských výrobků nebo potravin dle vyhl. seznamu
- ✓ specifikace **charakteristických vlastností** a vymezení **zvláštnosti** zeměpisného prostředí dle nálezu SZPI v Brně nebo SVS v Praze
- **Právo každého** na závazný nálezn, posudek nebo osvědčení
  - ☛ pro výkon nebo **obranu práva**

CELNÍ ZÁSAH

■ Podezřelé zboží

1. výrobou
2. úpravou

porušeno právo duševního vlastnictví

■ Celní úřad:

1. odhalení podezřelého zboží
2. zajištění
3. zničení
4. vyřazení z obchodování
5. pokutování, propadnutí nebo zabránění

- **Žádost o celní zásah na tiskopisu**
- **CŘ Hradec Králové: rozhodnutí o schválení žádosti**
- **Sdělení CÚ totožnosti osob a zboží**
  - ☛ **žaloba vlastníka práva na určení, zda jde o zboží, jehož výrobou nebo úpravou bylo porušeno právo duševního vlastnictví (KS)**

- **Určovací rozsudek s možností pouhého odstranění ochranných známek®**
- **Rozhodnutí o propadnutí nebo zabránění padělků**
  - × možný bezúplatný převod pro humanitární účely
- **Zvlášť' celní režim podle a. z.**

5. ČÁST

ŘEŠENÍ SPORŮ

KOLEKTIVNÍ VYJEDNÁVÁNÍ

- **Korporace** = svazky osob, *fascies*
- 1. **dobrovolné**, *např. spolky kolektivně spravující majetková práva autorská nebo práva související, spolky uživatelů děl, kupř. pořadatelů veřejných hudebních produkcí, aj.*
- 2. **nucené**, *např. Komora patentových zástupců ČR, akademické obce aj.*

1. korporace **kolektivních správců práv**

X

2. korporace **uživatelů statků** (profesní sdružení)

1. korporace **zaměstnanců** (odbory)

např. akademických nebo výzkumných pracovníků

X

2. korporace **zaměstnavatelů**

☞ **vyrovnání oprávněných majetkových zájmů**

☞ **řešení střetu práv**

- **Sjednávání licenčních smluv dle a. z.**

1. kolektivních

2. jednotlivých hromadných

s možnou účastí **zprostředkovatele** *ad hoc*

➔ svéprávný zletilý **nezávislý odborník**
jmenovaný MK

- **Mediační pravidla**

§ 102 a. z.

- **Předložení věci kteroukoli stranou**

1. stav jednání
2. vlastní návrh předkladatele
3. stanovisko druhé smluvní strany

- **Zprostředkovatel**

1. nápomocen jednání nebo
2. vlastní návrh do 30 dnů
  - ✗ námitky do 30 dnů
  - ✗✗ domněnka přijetí návrhu

- **Zvláštní zákonné zastoupení při kolektivním vyjednávání** § 9/2f knih. z. 257/01 Sb.
- **NK ČR** zákonný zástupce veřejných knihoven **veřejnoprávní soustavy** knihoven při jednání ve věci úhrady odměn za užití chráněných předmětů dle a. z.
  - × kolektivní správci majetkových autorských práv

MEDIACE

- **Účelem usnadnění sjednávání smluv**
= rozumné uspořádání poměrů
  - ☛ **zprostředkovatelé (prostředníci)**
- 1. kolektivních licenčních smluv podle a. z.
srv. v právu pracovním
- 2. jednotlivých licenčních smluv hromadných podle a. z.
- **Zvláštní kontraktace přes prostředníka**
- **Nezávislí odborníci jmenovaní MK**
- **Seznam zprostředkovatelů**

NAROVNÁNÍ A SMÍR

- **Narovnání** § 585 o. z.
= dohoda o nahrazení sporných nebo pochybných práv;
dosavadní závazek **zaniká** a je **nahrazen** nově sjednaným závazkem

- **Soudem asistovaný smír znesvářených stran**
  1. **prétorský smír v předběžném soudním procesu**
smírčím **před** zahájením procesu ve věci
  2. **smír v průběhu procesu ve věci**

- ☛ **smír = hmotněprávní smírčí dohoda**
schválená pravomocným
a vykonatelným usnesením soudu 😊
- ✘ **do 3 let návrh na zrušení usnesení**
o schválení smíru pro neplatnost
smíru s hmotným právem ☹️

ARBITRÁŽ

- **Rozhodčí a mediační středisko WIPO** v Ženevě součást Mezinárodního úřadu duševního vlastnictví WIPO
- **Rozhodčí soud při HK ČR a AK ČR** v Praze
  - ✓ rozhodčí středisko řešení sporů týkajících se doménových jmen .eu
  - ✓ majetkové spory ve věci doménových jmen .cz
- [Zvláštní rozhodčí soudy, *např. burzovní*]
- **Rozhodce *ad hoc***

- **Úmluva o řešení sporů z investic mezi státy a občany druhých států (1965)** (č. 420/92 Sb.)
- ✓ správce úmluvy *Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj*
- ✓ **Mezinárodní středisko pro řešení sporů z investic (ICSID) ve Washingtonu**
člen skupiny *Světové banky (WB)*

- **Nepsané hmotněprávní nebo procesněprávní normy**
  - ☛ vyloučení státního nebo mezistátního práva svobodnou vůlí stran
  - ☛ pouze shoda se státním právem

- *„One right answer“* = **stejný právní závěr:**
„platí, nebo ne, dluží, nebo ne“

ZVLÁŠTNÍ ARBITRÁŽ O DOMÉNOVÁ JMÉNA .EU

- **Zdrojem hmotného a procesního práva** nař. 874/04
- **Nároky postiženého**
  1. odebrací
  2. převodní
  3. jiné nároky dle rozhodčí smlouvy nebo u soudu
např. zadostiučňovací, nahrazovací
- **Nucené rozhodčí řízení** pro strany
  1. správce rejstříku EURID vzw/asbl v Bruselu
  2. držitel doménového jména .eu
    - ☛ do 30 od oznámení výsledku arbitráže lze **žalobu** k soudu
    - ☛ **jiné žalobní nároky** (viz ↑) přímo u soudu

- **Lhůta k nálezu do 30 dnů**
- **Rozhodci RS při HK ČR a AK ČR
v Praze bez přezkoumávání rozhodnutí
jinými rozhodci**

SPORNÉ PROCESY SPRÁVNÍ

- Před ÚPV, MZ, ÚKZÚZ
  1. námitkové® × připomínky
  2. zrušovací, výmazové, odnímací, zneplatňovací
s kaucí 2 500 na náklady řízení
  3. nuceně licenční
  4. opravné (rozkladové, odvolací)

- 5. určovací** rozhodnutí o výkladu znění patentových apod. nároků, zda určité technické řešení spadá do rozsahu ochrany
- X civilní proces** o žalobě na určení práva s prokázáním naléhavého právního zájmu

ZVEŘEJŇOVÁNÍ ROZHODNUTÍ

- **Věstník ÚPV**
rozhodnutí zásadní povahy (vybraná)
- **Sbírka rozhodnutí NSS (vybraná)**
elektronické zveřejňování rozhodnutí
- **Sbírka soudních rozhodnutí
a stanovisek NS (vybraná)**
elektronické zveřejňování rozhodnutí

VĚCNÁ PŘÍSLUŠNOST SOUDU

■ KS v civilních věcech

1. práva podle a. z. a na vydání souvisícího bezdůvodného obohacení a na náhradu souvisícího ušlého zisku
2. ochrana osobnosti

■ KS v obchodních věcech

1. průmyslová práva a na vydání souvisícího bezdůvodného obohacení a na náhradu souvisícího ušlého zisku
2. nekalá soutěž
3. ochrana hospodářské soutěže
4. název a dobrá pověst právnické osoby
5. obchodní firma

■ OS

1. předejití škodě
2. náhrada skutečné škody
3. vydání bezdůvodného obohacení **obecně**

■ MS v Praze

1. ochranné známky Společenství
2. (průmyslové) vzory Společenství

- **KS v Brně**

1. ochranné známky Společenství

- **MS v Praze ve správním soudnictví**

1. rozkladová rozhodnutí předsedy ÚPV
2. rozkladová rozhodnutí ministra zemědělství
3. odvolací rozhodnutí MZ

- **MS v Praze od 1. 1. 2008**
  1. nároky z průmyslového vlastnictví
  2. ochranné známky Společenství
  3. (průmyslové) vzory Společenství
  4. přezkum pravomocných rozhodnutí ÚPV

- **Trojčlenné specializované senáty**

MÍSTNÍ PŘÍSLUŠNOST

1. **zákonná**
  - a. zásadně dle místa žalovaného
  - b. zahraniční žalovaný dle místa
    - i. organizační složky v CZ
    - ii. majetku v CZ, *např. dle ochranné známky® zapsané pro CZ*
      - ☛ MS v Praze
      - ☛ ObS pro Prahu 6
2. **smluvní (prorogace)**

dohoda stran o jiné než zákonné místní příslušnosti soudu v **obchodní věci**
např. dle sídla žalobce

SOUDNĚ PROCESNÍ ZASTOUPENÍ

- Procesní zástupce strany z plné moci
  1. obecný zmocněnec (člověk)
  2. advokát s plnou mocí pro celé řízení
  3. patentový zástupce ve svém rozsahu s plnou mocí *např. i jen pro doručování*
    - × u dovolání jen advokát
  4. notář ve svém rozsahu s plnou mocí pro celé řízení

5. **právnícká osoba k ochraně práv**
podle autorského zákona, *např. spolek IFPI ČR*
6. **odborový spolek svého člena**
např. ve sporu o právo k autorskému dílu zaměstnaneckému
× obchodní věci
7. [spolek chránící před diskriminací]

SPRÁVNĚ PROCESNÍ ZASTOUPENÍ

■ Zmocněnec

spr. ř.

např. advokát, patentový zástupce nebo společnost patentových zástupců i s plnou mocí pro neurčitý počet řízení ve věcech přihlášek průmyslového vlastnictví, uloženou u ÚPV ➔ ověřený podpis zmocnitele

■ Povinné zastoupení zahraničních osob ve správním řízení před ÚPV

1. advokátem
2. patentovým zástupcem nebo společností patentových zástupců

PATENTOVÍ ZÁSTUPCI

- **Podnikatelé v odborných službách**
  1. patentový zástupce a asistent, též ve sdružení s jinými
  2. zahraniční patentový zástupce z EHP
    - a. usazený v CZ
    - b. hostující v CZ
  3. obchodní společnost, družstvo nebo zahraniční právnická osoba patentových zástupců

- **Komora patentových zástupců ČR v Brně**

- **Zákonná povinnost mlčenlivosti**
- **Profesní předpisy KPZ ČR**
např. pravidla profesní etiky nebo soutěže
- **Disciplinární provinění**
  - ☛ veřejnoprávní disciplinární **odpovědnost**
  - ☛ **disciplinární opatření**

EXEKUCE

- **Postižení majetkových práv z duševního vlastnictví**
  1. **absolutní převoditelná majetková práva**
  2. **relativní postupitelné licence a podlicence**
- ✗ **nepřevoditelná osobnostní práva**
- ✗ **nepřevoditelná absolutní majetková práva autorská a výkonných umělců** ☹️

■ Dvojí způsob civilní exekuce

1. soud, o. s. ř.
2. soudní exekutor z pověření soudu, exek. ř.
  - a. sepis práv z průmyslového vlastnictví
    - ☛ zákaz nakládání
  - b. výkon práv soudním exekutorem
  - c. zpeněžení práv soudním exekutorem
  - d. vyrozumění ÚPV ☛ zápis převodu

- **Exekuční titul** např.
notářský a exekutorský zápis,
*např. o licenční smlouvě, se svolením
dlužníka k vykonatelnosti závazku*
- **Exekutorská komora ČR**

- **Omezení exekučního postížení dlužníkových pohledávek**

na odměnu autora, výkonného umělce,
původce předmětů průmyslového vlastnictví

- ☛ jen 2/3

jen 3/5, má-li věřitel přednostní
pohledávku za dlužníkem

- **Kolektivní správce práv s právy a závazky dlužníka povinného**

ÚPADEK

- **Součástí konkursní podstaty nebo seznamu majetku ve vyrovnacím řízení**
  1. **absolutní převoditelná majetková práva**
např. vlastnické právo k ochranné známce
  2. **relativní postupitelné licence a podlicence**
např. licence k cizí ochranné známce
    - ✗ nepřevoditelná osobnostní práva
    - ✗ nepřevoditelná absolutní majetková práva
autorská a výkonných umělců ☹

NÁHRADA NÁKLADŮ

1. **Náklady neprocesní (před nebo mimo)**
Hmotněprávní příslušenství práva na plnění
(pohledávky) § 121/3 o. z.
  - i. **úroky z prodlení, např. u prodlení**
se zaplacením peněžitého zadostiučinění
  - ii. **náklady spojené s uplatněním pohledávky**
např. vlastní náklady a náklady právní aj.
odborné služby vč. nákladů na posouzení
pohledávky (posouzení vymahatelnosti),
náklady na zjištění výše nároku, náklady
určovacího řízení před ÚPV

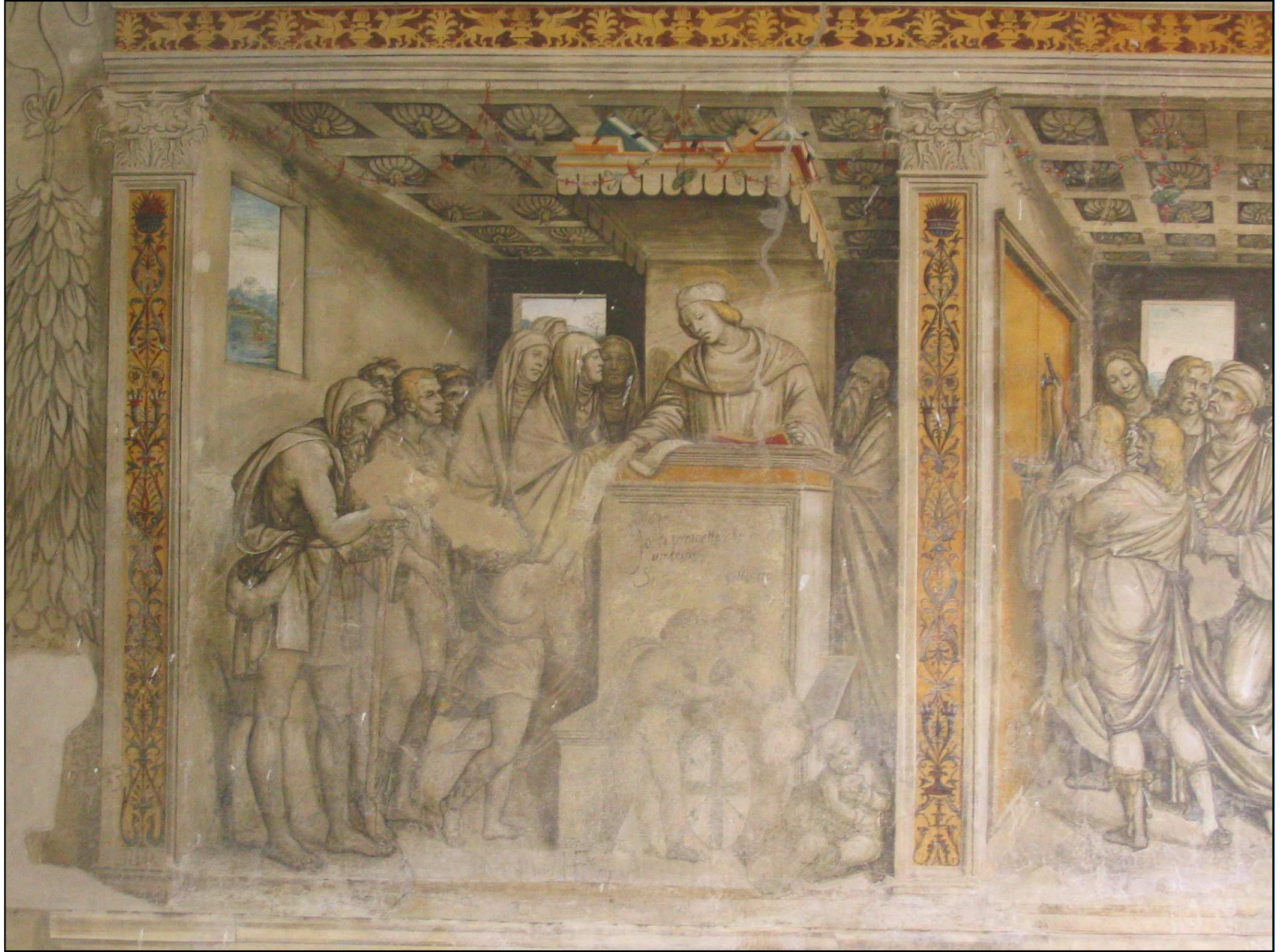
2. Náklady procesní

- **Procesní pravidla náhrady nákladů řízení**
- **Procesní zásada úspěšnosti**
- **Náhrada nákladů právního zastoupení**
paušální náhrada ☹️ **×** náhrada podle
adv. tarifu

VEŘEJNÁ ŽALOBA

- **Zvláštní žalobní legitimace NSZ
k ochraně veřejného zájmu
proti rozhodnutí správního orgánu
*např. ÚPV***

§ 66/2 s. ř. s.

JUDIKATURA

Jakl, Konečná rozhodnutí ve věcech vynálezů. Praha 1994.²

Sbírka správních rozhodnutí ve věcech průmyslových práv. Praha 1996²-1998²-1999/1-3.

Judikáty stížnostních senátů Evropského patentového úřadu. Praha 2001/2.

Judikáty sťažnostných senátov Európskeho patentového úřadu. Banská Bystrica 2001/1.

Min/Lilleengen, Collection of WIPO Domain Name Panel Decisions. Haag 2003.

Macek, Rozhodnutí ve věcech obchodního jména a nekalé soutěže. Praha 2000.

Netušil et al., Sporná řízení před Úřadem průmyslového vlastnictví. Praha 2000.²

Slováková, Vývoj judikatury v oblasti ochrany průmyslového vlastnictví. Jurisprudence 2006/2.

LITERATURA

Čermák, Spory v oblasti ochranných známek. Právní rádce, 2006/3.

Dobřichovský, Spory z duševního vlastnictví na půdě Světové obchodní organizace. Lege artis, 2006/1.

Netušil et al., Sporná řízení před Úřadem průmyslového vlastnictví. Praha 2000.²

Ranjard/ Huang/Misonne, The Legislation Protecting Intellectual Property Rights and its Enforcement in the European Union and the People`s Republic of China. Brussels 2005.

Munková, Ochranné známky, další práva na označení a hospodářská soutěž. Praha 2000.

Telec, The Enforcement of Industrial Property Rights in the Czech Republic. Int. Rev. Intell. Proper. Copyright Law, 2001/8. 2nd ed. In: Patent Enforcement Worldwide. Oxford/Portland 2005.

Telec/Tůma, Intellectual Property Law and Its Legal Protection in the Czech Republic - a Survey. Jour. East Eur. Law, 2003/2.

Přehled práva duševního vlastnictví. Brno 2006/2.
Přehled práva duševního vlastnictví a jeho právní ochrany v České republice. Právní rádce, 2004/1, příl. 2., rozš. vyd. Prostředky právní ochrany duševního vlastnictví na českém území. Časopis pro právní vědu a praxi, 2004/1.

ÚPV, Ochrana proti nekalé soutěži. [WIPO]. Praha 1995.

<http://www.dusevnivlastnictvi.cz/>

Foto:

Nedvězí, Čechy, Česko, 2006

Justiční palác, Nikosie (Lefkosie), Severokyperská Turecká republika, Kypr, 2005

Justiční palác, Brusel, Belgie, 2004

Pisa, Toskánsko, Itálie, 2005

Sv. Ivo, patron právníků, San Gimignano, Toskánsko, Itálie, 2005